Державний вищий навчальний заклад
"УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ"
ХАРКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Збірник наукових праць

ВИПУСК 1(22)/2017

Державний вищий навчальний заклад
“УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ”
ХАРКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Збірник наукових праць
Випуск 1(22)/2017
Науково-практичне видання
Заснований у грудні 2006 року. Виходить двічі на рік.
Засновник: ДВНЗ “Університет банківської справи”.
Збірник наукових праць "Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики"
внесено до переліку фахових видань України Наказом Міністерства освіти і науки України
від 29 грудня 2014 р. № 1528 (Додаток 11) під №86.

Збірник наукових праць "Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики" представлено в міжнародних інформаційних та наукометричних базах даних: Web of Science, EBSCO (США), Ulrich's Periodicals Directory (США); Citefactor (США); ResearchBib (Японія); Universal Impact Factor (Австралія); Index Copernicus (Польща); Міжнародна пошукова система Google Scholar; Російський індекс наукового цитування (РИНЦ); Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського; Загальнодержавна база даних "Українка наукова"; Український реферативний журнал "Джерело".

Рекомендовано до друку та публікації в мережі інтернет
Вченою радою ДВНЗ “Університет банківської справи”

Головний редактор: **САМОРОДОВ Борис Вадимович,** д.е.н., професор, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ “Університет банківської справи”, Харків, Україна.
Заступник головного редактора: **АЗАРЕНКОВА Галина Михайлівна,** д.е.н., професор, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ “Університет банківської справи”, Харків, Україна.
Відповідальний секретар: **МІРОШНИК Олексій Юрійович,** к.е.н., ДВНЗ “Університет банківської справи”, Київ, Україна.
Технічний редактор: **НЕЧЕПУРЕНКО Олексій Олександрович,** ДВНЗ “Університет банківської справи”, Київ, Україна.

Редакційна колегія:

Барановський О.І., д.е.н., професор, ДВНЗ “Університет банківської справи”, Київ, Україна.
Велев Д.Г., к.т.н, професор, Університет національної та світової економіки, Софія, Болгарія.
Віровська Л.М., д.е.н., Балтійська Міжнародна Академія, Рига, Латвійська Республіка.
Глущенко В.В., д.е.н., професор, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, Харків, Україна.
Горбенко І.Д., д.т.н, професор, Харківський національний університет радіоелектроніки, Харків, Україна.
Гороховатський В.О., д.т.н., професор, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ “Університет банківської справи”, Харків, Україна.
Дубницький В.Ю., к.т.н., ст. наук. співр., академік Академії наук прикладної радіоелектроніки, Харків, Україна.
Кавун С.В., д.е.н., доцент, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ “Університет банківської справи”, Харків, Україна.
Калашников В.В., к.е.н., доцент, Університет Autonoma de Nuevo Leon, Монтеррей, Мексика.
Кізим М.О., д.е.н., професор, директор Центру наукових досліджень Національна академія наук України, Харків, Україна.
Козьменко С.М., д.е.н., професор, Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи", м. Суми, Україна.
Масерінскіене Ірене, д.е.н., професор, зав. кафедрою банківської справи та інвестицій, факультет економіки та управління фінансами, Університет Міколаса Ромеріса, Вільнюс, Литва.
Міщенко В.І., д.е.н., професор, ДВНЗ “Університет банківської справи”, Київ, Україна.
Носова О.В., д.е.н., професор, Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, Україна.
Пічугіна Т.С., д.е.н., професор, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Харків, Україна.
Ряховська А.М., д.е.н., професор Фінансового університету при уряді Російської Федерації, Москва, Російська Федерація.
Сало І.В., д.е.н., професор, ДВНЗ "Українська академія банківської справи" , м. Суми, Україна.
Тридід О. М., д.е.н., професор, Харків, Україна.
Українська Л.О., академік Академії економічний наук України, д.е.н., професор, Харківський національний економічний університет, Харків, Україна.
Усоський В.М., д.е.н., професор Поліського державного університету, Пінськ, Республіка Білорусь.
Янкал Радослав, доктор з менеджменту, к.е.н., викладач університету, факультет менеджменту и інформатики, університет Жиліна, Жиліна, Словакія.

Підписано до друку 26.06.2017. Формат 60x84/8.
Ум.-друк. арк. 50,9. Обл.-вид. арк. 35,3. Тираж 300 прим.
Усі права захищені. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.
Редакція не завжди поділяє думку автора й не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.
Адреса редакції: 61174, Україна, м. Харків, просп.Перемоги, 55.
Сайт збірника: www.fkd.org.ua
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ №18937-7727 ПР від 25.05.2012
Індекс для передплати 68590

УДК 336.76:338.246.025.2

Бачо Р. Й.
к.е.н., доцент, Закарпатський угорський інститут
імені Ференца Ракоці ІІ
завідувач кафедри обліку і аудиту, Україна,
e–mail:escanor@yandex.ru
Внукова Н. М.
д.е.н., професор, Харківський національний
економічний університет імені Семена Кузнеця
завідувач кафедри управління фінансовими послугами, Україна
e–mail:vnukova25@rambler.ru
Пойда–Носик Н. Н.
к.е.н., доцент, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
професор кафедри фінансів і банківської справи, Україна
e–mail:nina–nosyk@yandex.ru

ОЦІНКА ВПЛИВУ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ НА РОЗВИТОК РИНКІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню впливу функціонування моделі державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на ефективність розвитку останніх. Виділено якісні та кількісні показники, використання яких при розрахунку сприяли об'єктивній оцінці соціально–економічного стану досліджуваних країн. Проведене дослідження вказало на те, що повна інтеграція мікропруденційного регулювання у Центральному Банку не забезпечує максимальну ефективність функціонування ринків небанківських фінансових послуг. Доведено, що модель «Twin Peaks» має кращі характеристики, ніж ряд інших моделей регулювання ринків фінансових послуг.

Ключові слова: ринки небанківських фінансових послуг, мегарегулятор, моделі регулювання, державне регулювання, Twin Peaks.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 8, бібл.: 20.

Bacho R. Y.
candidate of economic sciences, associate professor
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute
head of Accounting and Audit Department, Ukraine
e–mail:escanor@yandex.ru.
Vnukova N. M.
doctor of economic sciences, professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
head of Financial Services Management Department, Ukraine
e–mail:vnukova25@rambler.ru
Poyda–Nosyk N. N.
candidate of economic sciences, associate professor
Uzhgorod National University
professor of Finance and Banking Department, Ukraine
e–mail:nina–nosyk@yandex.ru

IMPACT ASSESSMENT OF REGULATORY MODELS ON NON–BANKING FINANCIAL SERVICES MARKETS DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES AND UKRAINE

Abstract. The need for micro– and macro–prudential policies improvement arose as a result of the negative impact of the financial crisis of 2008–2009 in EU, which indicated the vulnerability of the financial services markets functioning.

Existing at that time branched system of state regulation of financial services markets wasn't able to level the arising of systemic risk neither at national nor at supranational level. In this connection

arises the question of immediately reforming of the state regulation of financial services markets at all levels
The article investigates the impact of functioning of state regulation model in the sphere of non–banking financial services markets and its effectiveness in the latter's development. Qualitative and quantitative indices are distinguished, use of which in course of calculation contributed to objective assessment of the socio–economic conditions of the countries under study. The conducted investigation indicated that the full integration of microprudential regulation in the Central Bank does not provide maximum efficiency of the non–banking financial services markets functioning. It's proved that the Twin Peaks model has better indices than other models of financial services markets regulation in EU–countries.

Keywords: non–banking financial services markets, mega regulator, regulatory models, state regulation, Twin Peaks.

JEL classification: G20, G28, O16

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 8, bibl.: 20.

Бачо Р. Й.
к.э.н., доцент, Закарпатский венгерский институт
имени Ференца Ракоци II
заведующий кафедрой учёта и аудита, Украина
e–mail:escanor@yandex.ru
Внукова Н. Н.
д.э.н., профессор, Харьковский национальный
экономический университет имени Семена Кузнеца
заведующий кафедрой управления финансовыми услугами, Украина
e–mail:vnukova25@rambler.ru
Пойда–Носик Н. Н.
к.э.н., доцент, ГВУЗ «Ужгородский национальный университет»
профессор кафедры финансов и банковского дела, Украина
e–mail:nina–nosyk@yandex.ru

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛИРОВАНИЯ НА РАЗВИТИЕ РЫНКОВ НЕБАНКОВСКИХ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ СТРАН ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА И УКРАИНЫ

Аннотация. Статья посвящена исследованию влияния функционирования модели государственного регулирования рынков небанковских финансовых услуг на эффективность развития последних. Выделены качественные и количественные показатели, использование которых при расчете оказывали содействие объективной оценке социально–экономического состояния исследуемых стран. Проведенное исследование указало на то, что полная интеграция микропруденциального регулирования в Центральном Банке не обеспечивает максимальную эффективность функционирования рынков небанковских финансовых услуг. Доказано, что модель «Twin Peaks» имеет лучшие характеристики, чем ряд других моделей регулирования рынков финансовых услуг.

Ключевые слова: рынки небанковских финансовых услуг, мегарегулятор, модели регулирования, государственное регулирование.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 8, библ.: 20.

Постановка проблеми. Питання вдосконалення системи мікро– та макропруденційної політик постали внаслідок негативного впливу фінансово–економічної кризи 2008 року, що вказала на вразливість функціонування ринків фінансових послуг. Існуюча на той час розгалужена система державного регулювання за ринками фінансових послуг не змогла нівелювати появи системних ризиків ні на загальнодержавному, ні на наднаціональному рівнях. У зв'язку з цим більшість дослідників у сфері державного регулювання ринків фінансових послуг піднімають питання якомога швидшого реформування системи нагляду на всіх рівнях. Вибір Україною євроінтеграційного вектору розвитку передбачає імплементацію кращих європейських традицій регулювання за ринками фінансових

послуг в реалії сьогодення. Оцінка ефективності регулювання ринків небанківських фінансових послуг (НФП) у країнах ЄС дозволить на всеукраїнському рівні впровадити кращий європейський досвід щодо напрямів удосконалення діючої системи державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню шляхів реформування вітчизняної системи регулювання ринків фінансових послуг присвячені праці О. Барановського [1], Н. Внукової [2], О. Вовчак [3], О. Гаманкової [4], В. Гончаренка [5], О. Залєтова [6], С. Науменкової [7] та ін. Питанню дослідження діючих систем державного регулювання в країнах Європи присвячені наукові розробки зарубіжних науковців С. Гудхарта [8], С. Інгвеса [9], Ч. Лентнера [10], Е. Ніера [11], Д. Матолчі [12], Д. Тсомокоса [13] та ін.

Аналіз робіт наведених вище науковців дозволяє зробити висновок про недостатнє дослідження даного питання, враховуючі останні зміни, що відбуваються у системі державного регулювання ринків фінансових послуг більшості країн–членів ЄС.

Метою наукової роботи є оцінка реформістських процесів у системі державного регулювання ринків фінансових послуг в країнах ЄС та їх вплив на розвиток ринків небанківських фінансових послуг, що сприятиме впровадженню кращих традицій регулювання на ринку фінансових послуг України в умовах євроінтеграційного поступу.

Виклад основного матеріалу. На даний час у світі не існує оптимальної моделі організації регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг. Науковці виділяють чотири класичні моделі державного регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг (в т.ч. і небанківських): інституціональну, функціональну, інтегровану й модель нагляду за двома завданнями (Twin Peaks). Фінансова криза на європейському континенті у 2008 р. вказала на наявність істотної проблеми на ринках фінансових послуг – недостатнє регулювання фінансового інституту–нерезидента національним регулятором. Обмежені повноваження національного регулятора підштовхнули країни ЄС до розширення повноважень наднаціональних регуляторів. При цьому для зниження ризику конфлікту інтересів між наглядовими відомствами в 2010 р. Європейська комісія ініціювала створення нових регулятивних органів [10, с. 460].

В Україні модель регулювання ринків фінансових послуг ще перебуває на етапі становлення, а ті структури, що вже створено та функціонують, потребують додаткових важелів для забезпечення інституційної, операційної та фінансової незалежності [7, с. 21].

Оцінку ефективності функціонування моделей регулювання ринків фінансових послуг та доцільність переходу України з існуючої моделі державного регулювання (секторальної моделі) на іншу досліджено на прикладі країн Європейського Союзу (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація країн ЄС за моделлю державного регулювання на ринках фінансових послуг*

Відокремлені органи нагляду (секторальна модель)	**У ЦБ є наглядовий мандат**	**Twin Peaks (пруденційний нагляд у ЦБ, нагляд за дотриманням прав споживачів та за ринком в цілому відокремлений)**	**Повна інтеграція у ЦБ**
Данія Естонія Фінляндія Польща Латвія Мальта Швеція Люксембург	Австрія Іспанія Італія Португалія Кіпр ФРН Румунія Словенія Болгарія Греція Франція	Голландія Великобританія Бельгія	Словаччина Угорщина Чехія Ірландія Литва

* Складено авторами на основі: [14, с. 277].

Аналіз проводиться на основі загальнодоступної інформації про ринки небанківських фінансових послуг країн ЄС, а також розрахованих індикаторів, що сприяють об'єктивній оцінці соціально–економічного стану досліджуваних країн. Ці показники можна поділити на дві категорії: якісні та кількісні. Якісними показниками є наступні.

1. Показники Doing Business − глобального дослідження і супроводжуючого його рейтингу країн світу за показником створення ними сприятливих умов ведення бізнесу. Дослідження проводиться за методикою Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, заснованої на комбінації аналізу нормативно–правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність, і загальнодоступних статистичних даних про регулювання підприємницької діяльності.

Для дослідження обрано такі показники:

1.1. Забезпечення виконання договорів – оцінюються часові та фінансові витрати для вирішення комерційного спору [15].

1.2. Отримання кредитів. Враховується ступінь доступності кредитної інформації і юридичні права позикодавців і позичальників. Індекс юридичних прав є шкалу з поділками від 0 до 10, де високі поділу вказують на те, що дані закони краще розроблені з точки зору отримання доступу до кредиту. Індекс кредитної інформації визначає діапазон, доступність і обсяг кредитної інформації, доступної в державних реєстрах або в приватних бюро. Індекс оцінюється за шкалою від 0 до 6, де чим вище цифра, тим більше кредитної інформації знаходиться в державному реєстрі або в приватному бюро [15].

1.3. Оподаткування. Даний розділ надає інформацію про податки, які повинна сплатити або утримати в певному році компанія середнього розміру. Також враховується адміністративний тягар, пов'язаний зі сплатою податків [15].

2. Індекс сприйняття корупції (англ. Corruption Perceptions Index, CPI) − щорічний рейтинг держав світу, що відображає оцінку рівня сприйняття корупції аналітиками і підприємцями за десятибальною шкалою. Складається компанією «Transparency International» [16].

3. Розмір тіньової економіки (розрахований у відсотках від номінального ВВП) [17].

Кількісними показниками є: частка активів страхових компаній у ВВП країни; частка активів недержавних професійних пенсійних фондів у ВВП країни; частка активів кредитних кооперативів у ВВП країни. Розраховується тільки для тих країн, де функціонують кредитні кооперативи (кооперативні банки не беруться до розрахунку).

В рамках порівняльного аналізу 28–ми країн ЄС на основі бальної системи встановлюється комплексна підсумкова оцінка ефективності регулювання ринків небанківських фінансових послуг на основі якої здійснюється порівняння ефективності існуючих моделей регулювання, що використовуються у досліджуваних країнах.

На основі власних досліджень авторів здійснено збір статистичної інформації про щодо якісних показників, а також інформацію про активи СК, КС та НПФ країн ЄС за 2005–2014 рр. Частку ринків НФП країн ЄС розраховано шляхом ділення обсягу активів відповідних НФУ до ВВП країн. Отримані розрахунки розміщені у табл. 2–4.

Таблиця 2

Динаміка частки активів страховиків у ВВП країн ЄС та України у 2005–2014 рр.*

№ з/п	Країна	Частка активів страховиків у ВВП країн по роках, %										Зміна 2014/ 2005
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	Австрія	27,9	28,5	28,5	29,0	31,2	32,4	31,1	27,5	31,6	31,7	3,8
2	Бельгія	63,6	65,3	65,1	63,6	68,9	68,7	68,3	74,3	73,7	80,3	16,6
3	Болгарія	2,6	3,3	3,4	3,5	3,8	4,0	3,7	3,8	3,9	4,1	1,5
4	Великобританія	92,7	124,8	119,6	104,2	100,0	101,4	99,7	101,5	110,2	94,4	1,7
5	Голландія	62,9	65,3	60,8	57,9	62,2	64,6	67,5	72,4	68,3	77,2	14,3
6	Греція	6,0	6,2	6,4	6,1	6,2	6,9	7,0	7,7	8,3	8,4	2,4
7	Данія	91,8	92,1	93,0	92,5	104,2	110,9	118,3	125,0	129,5	145,0	53,2

Продовження Таблиці 2

8	Естонія	3,9	4,4	5,3	4,5	8,0	9,1	8,0	8,0	7,6	8,0	4,0
9	Ірландія	71,2	79,9	83,1	74,2	100,2	115,7	107,9	131,1	133,0	143,1	72,0
10	Іспанія	20,6	20,6	20,0	20,2	22,0	22,0	23,5	24,9	26,7	29,0	8,5
11	Італія	33,5	33,7	31,8	30,0	34,5	35,6	34,7	37,4	40,0	43,6	10,1
12	Кіпр	21,3	22,1	21,5	17,3	19,8	19,8	17,9	19,0	19,2	22,4	1,1
13	Латвія	2,0	2,0	2,1	2,3	2,7	2,9	2,5	2,5	2,3	2,4	0,5
14	Литва	2,9	3,3	3,5	3,1	3,6	2,9	2,6	2,6	2,5	2,8	0,0
15	Люксембург	153,7	165,2	168,4	156,9	203,7	233,9	224,4	287,7	292,9	323,2	169,4
16	Мальта	28,6	36,9	43,8	44,4	51,5	55,9	57,8	61,1	63,0	84,3	55,7
17	Німеччина	48,0	47,6	45,9	44,6	48,9	48,8	46,5	52,2	51,7	56,4	8,4
18	Польща	9,4	10,3	11,3	9,0	10,7	10,1	8,7	10,2	10,2	10,2	0,8
19	Португалія	28,0	30,1	30,0	29,6	33,1	32,6	29,2	31,2	31,1	31,7	3,8
20	Румунія	2,1	2,5	2,6	2,6	3,4	3,1	3,0	3,2	2,8	2,8	0,6
21	Словаччина	8,3	9,3	8,6	8,7	9,6	9,6	9,1	9,4	9,4	9,6	1,3
22	Словенія	10,1	11,1	12,9	12,1	14,1	15,0	15,4	16,9	17,2	17,7	7,6
23	Угорщина	7,1	8,5	8,7	7,7	9,4	8,8	7,5	8,3	8,1	7,9	0,8
24	Фінляндія	26,0	25,9	24,9	22,2	26,8	27,8	27,2	29,8	31,5	33,6	7,6
25	Франція	71,4	76,2	72,6	82,1	85,9	89,9	89,3	91,0	94,5	98,5	27,0
26	Хорватія	6,1	6,7	7,2	7,4	8,5	9,2	9,6	10,3	9,6	11,1	5,0
27	Чехія	9,8	9,5	9,4	8,5	10,1	10,9	10,3	11,6	11,1	11,2	1,4
28	Швеція	80,1	85,2	84,3	73,7	89,1	88,6	82,4	89,7	92,3	100,9	20,8
–	Україна	5,6	4,6	4,2	4,3	4,2	4,4	4,0	3,6	3,9	4,4	–1,2

* Розраховано авторами на основі даних: [18; 19].

Серед усіх країн ЄС найбільшою є частка страхового ринку у економіці Люксембургу, що за досліджуваний період зросла у більш ніж 2 рази – з 153,7% у 2005 р. до 323,2% у 2014 р. За досліджуваний період констатується активне зростання ролі страхового ринку в економіці Ірландії (+72%), Мальти (+55,7%), Данії (+53,2%), Франції (+27%), Швеції (+20,8%), Бельгії (+16,6%) та ін. Слід відмітити, що за досліджуваний період частка активів страховиків у ВВП не скоротилася у жодній з країн ЄС. Однак в Україні констатується протилежна тенденція – частка страхування у ВВП зменшилася з 5,6% у 2005 р. до 4,4% у 2014 р. Порівнюючи дані України та країн ЄС можна дійти висновку про те, що капіталізація страхового ринку України випереджає показники Литви, Латвії, Румунії та Болгарії, що є результатом активного впровадження європейських практик у функціонуванні страхових компаній України.

Досліджуючи функціонування системи кредитної кооперації в країнах ЄС (табл. 3) необхідно відмітити, що кредитні спілки (ощадні кооперативи, кредитні кооперативи) за своєю природою як об'єднання учасників (членів) у досліджених роках не функціонують у Бельгії, Данії, Люксембурзі, Мальті, Словенії та Італії. Зміни законодавства дозволили створити такі фонди фінансової взаємодопомоги на кооперативних засадах у Голландії (з 2013 р.), Румунії (з 2006 р.), Словаччині (з 2009 р.) та у Фінляндії (з 2010 р.).

Незважаючи на те, що у Болгарії функціонує 13 кредитних спілок, однак обсяги їх активів настільки мізерні, що Центральний Банк Болгарії (відповідний мегарегулятор ринків фінансових послуг у країні) не здійснює контроль та централізований збір інформації про діяльність цих установ. Саме тому у дослідженні відсутня інформація про цей ринок НФП Болгарії. При формуванні базової інформації про ринок кредитного кооперування країн ЄС у країнах, де існують поряд з комерційними банками і кооперативні банки чи/та кредитні спілки, зазначені лише дані кредитних кооперативів (ощадних спілок/кооперативів). Такими країнами є Австрія, Франція, Німеччина, Угорщина та ін.

Таблиця 3

Динаміка зміни частка кредитної кооперації у країнах ЄС та України у 2005–2014 рр.*

№ з/п	Країна	Частка активів КС у ВВП країн, %										Зміна за 2014/2005
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	Австрія	85,3	95,3	103,2	118,2	124,7	121,5	123,4	111,9	103,9	96,3	11,0
2	Бельгія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3	Болгарія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4	Великобританія	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5	Голландія**	–	–	–	–	–	–	–	–	0,0	0,0	0,0
6	Греція	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,7	0,7
7	Данія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Естонія	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,8	1,0	1,6	1,0
9	Ірландія	7,1	7,2	6,4	6,8	7,6	7,7	7,2	7,0	6,9	6,7	–0,4
10	Іспанія	8,7	9,5	10,0	1,0	11,1	11,2	11,9	12,6	13,1	12,6	4,0
11	Італія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
12	Кіпр	45,0	48,3	51,6	52,8	59,8	62,0	63,3	61,1	65,1	71,7	26,7
13	Латвія	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
14	Литва	0,5	0,7	0,8	0,8	1,2	1,6	1,8	2,1	2,1	2,0	1,5
15	Люксембург	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
16	Мальта	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
17	Німеччина	25,7	25,4	25,1	26,1	28,0	27,3	26,9	27,2	27,0	27,0	1,3
18	Польща	0,5	0,6	0,7	0,6	0,9	1,0	0,9	1,1	1,2	0,7	0,2
19	Португалія	4,7	4,6	4,6	4,9	5,0	4,9	4,9	5,1	4,9	4,9	0,2
20	Румунія**	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
21	Словаччина**	–	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
22	Словенія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
23	Угорщина	5,6	5,6	6,0	5,4	6,1	6,4	6,2	6,0	5,7	4,5	–1,1
24	Фінляндія	–	–	–	–	–	20,2	20,2	21,2	22,5	23,4	23,4
25	Франція	31,6	33,6	34,2	34,3	37,8	38,6	38,6	39,2	37,8	38,1	6,5
26	Хорватія	2,3	2,1	2,0	2,0	2,0	2,1	2,4	2,3	2,3	2,4	0,1
27	Чехія	0,1	0,0	0,2	0,3	0,4	0,5	0,7	1,0	0,7	0,7	0,6
28	Швеція**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Україна	0,4	0,6	0,7	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	–0,3

* Розраховано авторами на основі даних: [14, с. 436; 19].

** У цих країнах функціонують КС, однак їх частка у ВВП є меншою 0,1%.

Особливої уваги потребує процес формування даних КС Великобританії та Ірландії. Адже Північна Ірландія є частиною королівства Великобританія, однак до 2013 р. обробка статистичної звітності, регулювання діяльності КС що функціонували у Пн. Ірландії відносилася до компетенції Ірландської Ліги КС. Починаючи з 2013 р. центральним органом регулювання КС Пн. Ірландії, Уельсу, Англії та Шотландії є Банк Англії, тобто регулювання за цими ринками НФП здійснюється на консолідованій основі. Тобто динамічний ряд статистичної інформації Ірландії містить дані тільки тих КС, що функціонують на території республіки Ірландія.

Найбільш активно зросла частка КС у ВВП на Кіпрі (+26,7%), у Фінляндії (+23,4%), Франції (+6,5%) та Іспанії (+4%). Скорочення частки активів ірландських КС на 0,4% пояснюється банкрутством великої частини КС, регулювання яких відносилося до компетенції Ірландської Ліги КС (механізм співрегулювання). Саме неспроможність інституційного регулювання запобігти масовому банкрутству ірландських КС призвела до відходу регулювання діяльності КС північно–ірландських КС до компетенції Банку Англії.

Слід зазначити, що за досліджуваний період 2005–2014 рр., частка активів КС у ВВП не скоротилася у жодній з країн ЄС (крім Ірландії на 0,4%). В Україні ж констатується протилежна тенденція – частка активів системи кредитної кооперації у ВВП зменшилася з 0,4% у 2005 р. до 0,1% у 2014 р. Частка активів КС у ВВП України відповідає аналогічному показнику Латвії, Польщі, Чехії. Відмічається превалювання українського показника над показниками Швеції,

Словаччини, Румунії, Великобританії. Це пояснюється тим, що в Україні відродження кооперативного руху почалося у 1992 р., в той час як у наведених вище країнах (крім Великобританії) активний розвиток даного ринку НФП почався тільки у середині 2000–х років.

Іншим важливим ринком НФП у країнах ЄС є ринок недержавного пенсійного забезпечення, що відіграє важливу соціальну функцію та сприяє зниженню фінансового тягаря на витратну складову бюджету. У табл. 4 розміщено інформацію про ринок недержавного пенсійного забезпечення та його частку в економіці вибраних країн. Слід зазначити, що на Мальті та Кіпрі недержавне пенсійне забезпечення відсутнє – існує тільки солідарна система пенсійного забезпечення при функціонуванні розвинених програм страхування життя. При формуванні даних табл. 4 до загального розміру активів включено активи II–го та III–го рівня пенсійних систем країн ЄС. Серед них найбільша частка активів НПФ характеризує Данію, Голландію та Великобританію в яких даний показник перевищує 100% ВВП.

За 2005–2014 рр. найбільший приріст даного показника фіксується у Данії (+60,8%), Голландії (+37,6%), Швеції (+27,1%), Великобританії (+20,9%), Хорватії (+16,9%). Скорочення показника відмічається у Фінляндії (–15,3%) та в Угорщині (–4,1%). В Угорщині зменшення показника є результатом націоналізації активів НПФ у 2012 р., що було пов'язане з неефективністю управління пенсійними активами протягом 2006–2011 рр. Найнижчим є значення розрахованого показника для Греції, що у 2013–2014 рр. складало 0,6%, що в п'ять разів перевищує аналогічний показник України.

Таблиця 4

Динаміка частки недержавного пенсійного забезпечення у економіці країн ЄС та України у 2005–2014 рр.*

№ з/п	Країна	Значення показника по роках, %										Зміна 2014/ 2005
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	Австрія	4,4	5,0	5,0	4,1	5,2	5,4	4,6	5,5	6,1	5,8	1,4
2	Бельгія	4,1	4,3	4,6	3,0	4,1	3,7	3,8	4,6	5,2	5,2	1,1
3	Болгарія	2,4	2,9	3,6	3,2	4,4	5,4	5,8	7,0	8,3	9,8	7,4
4	Великобританія	68,5	81,9	73,9	48,9	76,5	83,0	85,6	95,3	103,3	89,4	20,9
5	Голландія	108,0	121,6	135,3	99,3	113,7	121,3	118,1	148,3	154,0	145,6	37,6
6	Греція	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6
7	Данія	128,8	142,6	146,9	141,4	164,7	172,7	170,0	195,8	195,1	189,5	60,8
8	Естонія	2,5	3,7	4,7	4,2	7,0	7,3	6,3	8,4	10,2	10,1	7,6
9	Ірландія	43,6	49,8	47,2	32,1	44,0	45,8	38,7	47,3	53,0	54,4	10,8
10	Іспанія	11,3	12,6	13,2	10,7	12,8	12,5	11,6	13,5	14,6	13,3	2,0
11	Італія	3,0	3,6	4,0	3,7	4,9	5,3	5,3	6,8	7,7	7,6	4,6
12	Кіпр	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
13	Латвія	1,1	0,9	0,7	0,7	0,5	0,6	0,6	7,5	8,4	9,8	8,8
14	Литва	0,6	1,2	1,8	2,0	3,6	4,1	3,9	4,3	4,6	5,3	4,6
15	Люксембург	1,0	1,1	1,1	1,0	2,4	2,0	1,8	2,1	2,1	2,8	1,7
16	Мальта	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
17	Німеччина	3,9	4,4	4,9	4,4	5,5	5,5	5,1	6,2	6,3	6,1	2,2
18	Польща	8,7	11,8	13,6	8,8	14,5	15,8	12,8	17,8	19,6	8,6	0,0
19	Португалія	13,0	15,2	15,5	11,6	13,8	11,8	7,6	9,4	9,8	9,8	–3,3
20	Румунія			0,0	0,2	0,5	0,9	1,2	1,7	2,3	3,0	3,0
21	Словаччина	0,6	3,1	4,4	4,6	6,4	7,3	7,7	9,7	10,1	9,6	9,0
22	Словенія	2,3	3,2	3,8	3,6	5,1	5,9	5,6	6,5	6,7	6,3	4,0
23	Угорщина	7,8	10,5	11,5	8,6	13,9	14,6	3,1	4,0	4,1	3,6	–4,1
24	Фінляндія	69,9	79,0	81,8	64,3	85,0	88,4	47,0	55,1	59,0	54,6	–15,3
25	Франція	5,3	7,0	7,2	6,5	8,2	8,5	7,8	9,0	9,7	Н/Д	–
26	Хорватія	4,4	5,6	6,8	6,8	9,3	11,6	13,0	16,3	18,4	21,3	16,9
27	Чехія	3,7	4,5	4,9	4,2	5,7	6,0	5,4	6,9	7,1	7,1	3,4
28	Швеція	39,9	55,7	56,2	45,7	56,0	57,2	57,2	69,4	69,0	67,1	27,1
–	Україна	0,01	0,03	0,04	0,06	0,09	0,10	0,10	0,11	0,14	0,16	0,1

* Розраховано авторами на основі даних: [20; 19].

В цілому, узагальнивши дані табл. 2–4 у табл. 5 сформовано інформацію про частку ринків НФП в економіці країн ЄС та України за 2005–2014 рр.

Серед країн ЄС найбільш капіталізованими є ринки НФП Люксембургу, Данії, Голландії, Ірландії, Швеції, Франції, Фінляндії, Австрії та Великобританії у яких за досліджуваний період часка активів НФП перевищувала ВВП країн, а в деяких з них – у кілька разів. За цим перевищенням лідирує Люксембург: у 2014 р. частка активів НФУ у 3,3 рази перевищила ВВП країни. Найменшими є значення тих країн Центрально–Східної Європи, що приєдналися до ЄС починаючи з 2005 р. (крім Кіпру та Мальти, які вважаються «податковими гаванями» серед країн ЄС).

Таблиця 5

Динаміка частки ринків НФП в економіці країн ЄС та України у 2005–2014 рр.*

№ п/п	Країна	Частка ринків НФП у ВВП по роках, %										Зміна 2014/ 2005
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	Австрія	117,6	128,9	136,6	151,2	161,2	159,2	159,1	144,8	141,5	133,8	16,2
2	Бельгія	67,7	69,6	69,7	66,6	73,0	72,4	72,1	78,8	79,0	85,4	17,7
3	Болгарія	5,0	6,1	7,0	6,6	8,2	9,4	9,5	10,8	12,3	14,0	9,0
4	Великобританія	161,3	206,7	193,7	153,2	176,6	184,5	185,4	196,9	213,7	184,0	22,7
5	Голландія	170,9	187,0	196,1	157,2	175,9	185,9	185,6	220,7	222,3	222,8	51,9
6	Греція	7,0	7,3	7,7	7,4	7,7	8,5	8,6	9,2	10,5	10,6	3,6
7	Данія	220,6	234,7	239,9	233,9	268,9	283,6	288,3	320,8	324,6	334,5	113,9
8	Естонія	7,1	8,7	10,5	9,4	15,7	17,2	15,0	17,2	18,9	19,7	12,6
9	Ірландія	121,9	136,8	136,7	113,0	151,8	169,2	153,8	185,4	192,9	204,2	82,3
10	Іспанія	40,5	42,8	43,1	31,9	45,8	45,8	46,9	50,9	54,4	54,9	14,4
11	Італія	36,5	37,3	35,7	33,7	39,4	40,9	40,0	44,2	47,6	51,2	14,7
12	Кіпр	66,3	70,4	73,1	70,0	79,6	81,9	81,3	80,1	84,4	94,2	27,9
13	Латвія	3,1	2,9	2,8	3,0	3,3	3,6	3,2	10,1	10,9	12,4	9,3
14	Литва	4,0	5,2	6,1	6,0	8,4	8,6	8,3	9,0	9,2	10,1	6,1
15	Люксембург	154,8	166,4	169,5	157,9	206,1	236,0	226,2	289,8	295,0	326,0	171,2
16	Мальта	28,6	36,9	43,8	44,4	51,5	55,9	57,8	61,1	63,0	84,3	55,7
17	Німеччина	77,6	77,4	76,0	75,1	82,4	81,6	78,6	85,7	85,0	89,4	11,8
18	Польща	18,6	22,7	25,6	18,4	26,1	26,9	22,4	29,2	31,1	19,5	0,9
19	Португалія	45,6	49,8	50,1	46,1	51,8	49,4	41,7	45,7	45,9	46,4	0,7
20	Румунія	2,1	2,5	2,6	2,8	4,0	4,0	4,2	5,0	5,1	5,8	3,7
21	Словаччина	8,9	12,4	13,0	13,2	16,0	16,9	16,8	19,1	19,5	19,2	10,4
22	Словенія	12,4	14,4	16,7	15,7	19,2	20,9	21,0	23,4	23,9	23,9	11,5
23	Угорщина	20,5	24,6	26,1	21,7	29,4	29,8	16,8	18,3	17,9	16,1	–4,4
24	Фінляндія	95,9	104,9	106,7	86,5	111,8	136,3	94,4	106,1	113,0	111,5	15,7
25	Франція	108,4	116,8	114,0	122,9	131,9	137,0	135,7	139,2	142,0	136,6	28,2
26	Хорватія	12,8	14,4	16,1	16,2	19,8	22,9	25,0	28,8	30,4	34,8	21,9
27	Чехія	13,6	14,0	14,5	13,0	16,2	17,4	16,4	19,4	18,9	19,1	5,5
28	Швеція	120,1	140,9	140,6	119,5	145,2	145,9	139,6	159,1	161,3	168,0	47,9
–	Україна	6,0	5,2	5,0	5,0	4,8	4,8	4,3	3,9	4,2	4,7	–1,4

* Розраховано авторами на основі даних: [14, с. 436; 18; 19; 20].

В цілому констатується низький рівень капіталізації ринків НФП України порівняно з країнами ЄС, адже він співрозмірний тільки зі значенням Румунії (до 2012 р.) та Латвії (до 2011 р.). Тобто з проведеного порівняльного аналізу можна зробити висновок про необхідність суттєвої до капіталізації ринків НФП України – КС, СК та НФП. Отримавши результати всіх необхідних розрахунків перейдемо до розрахунку оцінки ефективності моделей регулювання ринків НФП. Для цього здійснено бальну оцінку кожного з вибраних показників за період 2005–2014 рр. За допомогою пакету «Аналіз даних» програмного забезпечення Microsoft Excel розраховано інтервали («кармани») нормального розподілу отриманих результатів для цих показників. Отримані діапазони для цих показників згруповано та розміщено в табл. 6.

Таблиця 6

Діапазони показників та їх бальні оцінки, що присвоюються, при визначенні ефективності моделей регулювання ринків НФП*

Показники	Діапазони оцінок та відповідні бали, що присвоюються			
	1	2	3	4
Забезпечення виконання договорів	[75,7; 100)	[65; 75,7)	[55; 65)	(0; 55)
Отримання кредитів	[83,8; 100)	[67,5; 83,8)	[51,25; 67,5)	(0; 51,25)
Оподаткування	[79,8; 100)	[64;79,8)	[48,9; 79,8)	(0; 48,9)
Індекс сприйняття корупції	[8,1; 10)	[5,1; 8,1)	[3,7; 5,1)	(0; 3,7)
Розмір тіньової економіки	[0; 13)	[13; 23,5)	[23,5; 29,4)	[29,4; 100)
Частка активів страхових компаній у ВВП	[0,748; ∞)	[0,50; 0,748)	[0,1; 0,5)	[0; 0,1)
Частка активів НПУ у ВВП	[0,75; ∞)	[0,4; 0,75)	[0,1; 0,4)	[0; 0,1)
Частка активів КС у ВВП країни	[0,75; ∞)	[0,25; 0,75)	[0,1; 0,25)	[0; 0,1)

* Складено авторами на основі власних розрахунків.

Згідно класифікації країн ЄС за моделлю регулювання ринків фінансових послуг у табл. 7 згруповано отримані результати розрахунків. На основі математичних розрахунків визначено інтервали, в межах яких можна визначити рівень ефективності моделі регулювання для кожної з вибраних країн. Для цього обираємо 4–х бальну шкалу. Кожен бал відповідає діапазону значень.

Так, країни, в яких середній сукупний ранг знаходиться в діапазоні 4–3,11 отримують 4 бали, в яких середній сукупний ранг знаходиться в діапазоні 2,65–3,11 отримують 3 бали, країни з діапазоном бальних оцінок 1,75–2,65 отримують 2 бали, та країни, середній сукупний ранг яких знаходиться в діапазоні 1–1,75 відповідно отримують 1 бал.

Таблиця 7

Середні бальні оцінки країн ЄС за період 2005–2014 рр., згрупованих згідно моделей регулювання*

№ з/п	Країни	Середні значення бальної оцінки по роках									
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Відокремлені органи нагляду (секторальна модель)										
1	Данія	1,50	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,29
2	Естонія	3,14	2,88	2,88	2,88	2,88	2,88	2,75	2,75	2,75	2,63
3	Фінляндія	2,43	2,25	2,25	2,38	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,13
4	Польща	3,14	2,88	2,88	3,00	2,75	2,63	2,75	2,63	2,63	2,63
5	Латвія	3,29	3,00	2,75	2,75	2,75	2,63	2,63	2,50	2,63	2,63
6	Мальта	3,00	3,25	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,67	2,50	2,33
7	Швеція	2,14	1,88	1,88	2,13	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
8	Люксембург	2,25	2,60	2,00	2,14	2,14	2,14	2,14	2,14	2,14	2,14
	Країни, де ЦБ є наглядовий мандат										
1	Австрія	1,86	1,88	1,88	1,88	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
2	Іспанія	2,71	2,63	2,50	2,63	2,50	2,50	2,50	2,38	2,38	2,50
3	Італія	3,14	3,13	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,13
4	Португалія	3,00	2,88	2,88	2,88	2,75	2,75	2,88	2,88	2,88	2,88
5	Кіпр	3,00	3,20	3,00	3,00	2,71	2,86	2,71	2,71	2,57	2,57
6	Німеччина	2,43	2,38	2,38	2,25	2,38	2,38	2,38	2,13	2,13	2,13
7	Румунія	3,17	3,29	3,13	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,88	2,75
8	Словенія	3,33	2,75	3,14	3,14	3,14	3,14	3,14	3,14	2,86	3,00
9	Болгарія	3,50	3,43	3,29	3,43	3,14	3,29	3,14	3,14	3,14	3,14
10	Греція	3,50	2,88	3,25	3,25	3,50	3,38	3,38	3,38	3,25	3,00
11	Франція	2,57	2,25	2,38	2,13	2,13	2,13	2,13	2,13	2,13	1,86

Продовження Таблиці 7

	Twin Peaks (пруденційний нагляд у ЦБ, нагляд за дотриманням прав споживачів та за ринками в цілому відокремлений)										
1	Великобританія	2,14	1,88	1,88	1,88	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
2	Бельгія	2,50	2,43	2,43	2,43	2,29	2,29	2,29	2,29	2,29	2,14
3	Голландія	1,67	1,71	1,71	1,57	1,57	1,57	1,57	1,57	1,88	1,88
	Країни з повною інтеграцією у ЦБ										
1	Словаччина	3,43	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,75	2,88
2	Угорщина	3,57	3,25	2,88	2,88	2,88	2,75	3,00	2,88	2,88	2,88
3	Чехія	2,71	2,88	2,88	2,88	2,75	2,63	2,63	2,63	2,50	2,50
4	Ірландія	1,86	1,63	1,50	1,63	1,63	1,63	1,50	1,63	1,63	1,63
5	Литва	3,29	3,00	3,00	2,88	2,88	2,88	2,88	2,75	2,75	2,75
6	Хорватія	3,43	3,25	3,25	3,13	3,13	2,88	2,88	2,75	2,88	2,63

* Складено та розраховано авторами.

Останнім етапом є розрахунок частки ефективності моделі, тобто який відсоток з країн по моделі має оцінку 4, який – 3, який – 2, і який – 1. Середній сукупний ранг, оцінка рівня ефективності країни та частка ефективності моделей наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Оцінка ефективності моделей регулювання та частка країн в моделі*

Модель регулювання	**Розподіл країн за рівнем ефективності регулювання, %**			
	1	**2**	**3**	**4**
Відокремлені органи нагляду (секторальна модель)	12,5	37,5	50,0	–
Країни, де ЦБ є наглядовий мандат	–	36,4	27,3	36,4
Twin Peaks (пруденційний нагляд у ЦБ, нагляд за дотриманням прав споживачів та за ринком в цілому відокремлений)	33,3	66,7	–	–
Країни з повною інтеграцією у ЦБ	16,7	16,7	50,0	16,7

* Складено та розраховано авторами.

Аналіз існуючих моделей регулювання показав, що в багатьох країнах світу внаслідок проведення істотних реформ на ринках фінансових послуг створено відповідні «мегарегулятори» ринків, що здійснюють комплексне регулювання цих ринків, в той же час система державного регулювання розвитку ринків НФП залежить від історичних та національних традицій, стабільності рівня економіки країни. Водночас, проведене дослідження вказало на те, що повна інтеграція мікропруденційного регулювання у ЦБ не забезпечує максимальну ефективність функціонування ринків НФП.

Проведений аналіз показав, що модель «Twin Peaks» має кращі показники, ніж ряд інших моделей. Тому для України може бути доцільним перехід до даної моделі та запровадження діяльності двох окремих органів регулювання та нагляду – Національного Банку України та Нацкомфінпослуг, як відповідального органу за захист прав споживачів НФП.

Висновки. Аналіз існуючих моделей регулювання показав, що в багатьох країнах світу внаслідок проведення істотних реформ на ринках фінансових послуг створено відповідні «мегарегулятори» ринків, що здійснюють комплексне регулювання розвитку цих ринків. Водночас, проведене дослідження вказало на те, що повна інтеграція мікропруденційного регулювання у ЦБ не забезпечує максимальну ефективність функціонування ринків НФП. Доведено, що модель «Twin Peaks» має кращі показники, ніж ряд інших моделей регулювання ринків фінансових послуг. Тому для України може бути доцільним перехід до даної моделі та запровадження діяльності двох окремих органів регулювання та нагляду – Національного Банку України та Нацкомфінпослуг, як відповідального органу за захист прав споживачів НФП.

Література

1. Барановський, О. І. Філософія безпеки [Текст] : монографія. У 2 т. Т. 2. Безпека фінансових інститутів / О. І. Барановський. – К. : УБС НБУ, 2014. – 715 с.
2. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції [Текст] : монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д–р екон. наук., проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО «Ексклюзив», 2014. – 218 с.
3. Вовчак, О. Д. Стан та перспективні напрями розвитку страхового ринку України [Текст] / О. Д. Вовчак // Світ фінансів. – 2007. – № 1 (10). – С. 107–115.
4. Гаманкова, О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
5. Гончаренко, В. В. Вплив світової економічної кризи на діяльність кредитних спілок України [Текст] / В. В. Гончаренко, О. Л. Климко, А. А. Пожар // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 4, Т. 4. – С. 141–144.
6. Залєтов, О. Концептуальні засади макропруденційного нагляду та регулювання страхової діяльності [Текст] / О. Залєтов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка – 2014. – № 3 (156). – С. 30–34.
7. Науменкова, С. В. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко. – К. : Центр наукових досліджень НБУ, Університет банківської справи НБУ, 2010. – 326 с.
8. Goodhart, C. Should the Functions of Monetary Policy and Banking Supervision Be Separated? [Text] / C. Goodhart, D. Schoenmaker // Oxford Economic Papers. New Series. – 1995. – № 47 (4). – P. 539–560.
9. Central Bank Governance and Financial Stability [Electronic resource] : A report by a Study Group, May 2011 // Bank for International Settlements. – Available at: http://www.bis.org/publ/othp14.pdf.
10. Lentner, Cs. Bankmenedzsment: Bankszabályozás – pénzügyi fogyasztóvédelem. [Text] Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt, Budapest, 2013. – 526 o.
11. Nier, E. W. Towards Effective Macroprudential Policy Frameworks: an Assessment of Stylized Institutional Models [Electronic resource] / E. W. Nier et al. – Available at: https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11250.pdf.
12. Matolcsy Gy. Egyensúly és növekedés [Text]. – Budapest : Kairosz Kiadó, 2015. – 644 o.
13. Goodhart, C. A. E. Financial Stability in Practice [Text] / C. A. E. Goodhart, D. P. Tsomocos. – Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2012. – 552 p.
14. Бачо, Р. Й. Ринки небанківських фінансових послуг: регулювання розвитку (інституційні та аналітичні аспекти) [Текст] : монографія / Р. Й. Бачо. – Ужгород : Вид–во «РІК–У», 2016. – 448 с.
15. Economy Rankings [Electronic resource] // Doing Business. – Available at: www.doingbusiness.org.
16. Corruption Perceptions Index. Transparency International [Electronic resource]. – Available at: http://www.transparency.org/research/cpi/overview.
17. Schneider, F. Shadow economy and tax evasion in the EU [Text] / F. Schneider // Journal of Money Laundering Control. – 2015. – № 2. – P. 34–51.
18. Insurance Statistics [Electronic resource] // STATS.OECD. – Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.
19. Gross domestic product [Electronic resource] // STATS.OECD. – Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.
20. Funded Pension Statistics [Electronic resource] // STATS.OECD. – Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.

Стаття надійшла до редакції 19.01.2017 *© Бачо Р. Й., Внукова Н. М., Пойда–Носик Н. Н.*

References

1. Baranovskyi, O. I. (2014). *Filosofiia bezpeky*. Kyiv: UBS UNB.
2. Vnukova, N. M. (2014). *Rozvytok rynkiv finansovykh posluh v umovakh yevropeiskoi intehratsii*. Kharkiv: TO Ekskliuzyv.
3. Vovchak, O. D. (2007). Stan ta perspektyvni napriamy rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy. *Svit finansiv, 1(10)*, 107–115.
4. Hamankova, O. O. (2009). *Rynok strakhovykh posluh Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka.* Kyiv: KNEU.
5. Honcharenko, V. V., Klymko, O. L., & Pozhar, A. A. (2010). Vplyv svitovoi ekonomichnoi kryzy na diialnist kredytnykh spilok Ukrainy. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. 4 (4)*, 141–144.
6. Zalietov, O. (2014). Kontseptualni zasady makroprudentsiinoho nahliadu ta rehuliuvannia strakhovoi diialnosti. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia: Ekonomika, 3(156)*, 30–34.
7. Naumenkova, S. V., & Mishchenko, V. I. (2010). *Systemy rehuliuvannia rynkiv finansovykh posluh zarubizhnykh krain.* Kyiv: Tsentr nauk. doslidzhen. NBU.
8. Goodhart, C., & Schoenmaker, D. (1995). *Should the Functions of Monetary Policy and Banking Supervision Be Separated? Oxford Economic Papers. New Series, 47(4)*, 539–560.
9. Central Bank Governance and Financial Stability: A report by a Study Group (May, 2011). *Bank for International Settlements.* Available at: http://www.bis.org/publ/othp14.pdf.
10. Lentner, Cs. (2013). *Bankmenedzsment: Bankszabályozás – pénzügyi fogyasztóvédelem*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt.
11. Nier, E. W., Osiński, J., Jácome, L. I. & Madrid P. (2011). *Towards Effective Macroprudential Policy Frameworks: an Assessment of Stylized Institutional Models. Available at: https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11250.pdf.*
12. Matolcsy, Gy (2015). *Egyensúly és növekedés*. Budapest: Kairosz Kiadó.
13. Goodhart, C. A. E., & Tsomocos, D. P. (2012). *Financial Stability in Practice. Cheltenham.* Edward Elgar Publishing.
14. Bacho, R. J. (2016). *Rynky nebankivskykh finansovykh posluh: rehuliuvannia rozvytku (instytutsiini ta analitychni aspekty).* Uzhgorod: RIK–U.
15. Economy Rankings. *Doing Business*. Available at: www.doingbusiness.org
16. *Corruption Perceptions Index. Transparency International.* Available at: http://www.transparency.org/research/cpi/overview.
17. Schneider, F. (2015). Shadow economy and tax evasion in the EU. *Journal of Money Laundering Control*. 2, 34–51.
18. Insurance Statistics. *STATS.OECD*. Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.
19. Gross domestic product. *STATS.OECD* Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.
20. Funded Pension Statistics. *STATS.OECD.* Available at: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=SNA_TABLE1.

Received 19.01.2017 *© Bacho R. Y., Vnukova N. M., Poyda–Nosyk N. N.*

Розділ 3
Моделі та технології обробки фінансової інформації

Семів Г. О., Семів С. Р.
МОДЕЛЬ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ
РИНКУ СВІТЛИХ НАФТОПРОДУКТІВ 220

Дубніцкий В. Ю., Кобилін А. М., Мірошник О. Ю.
ВИЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЦЕНТР-РАДІУС ІНТЕРВАЛУ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ІНДЕКСНОГО МЕТОДУ В МОДЕЛЮВАННІ
ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ 227

Бачо Р. Й., Внукова Н. М., Пойда-Носик Н. Н.
ОЦІНКА ВПЛИВУ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ НА РОЗВИТОК
РИНКІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ КРАЇН
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ 235

Губарєва І. О., Чмутова І., Гонтар Д.
КОГНІТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 246

Гур'янова Л. С., Клебанова Т. С. ,Мілевський
С. В., Непомнящий В. В., Рудаченко О. О.
МОДЕЛІ АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ ІНДИКАТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 254

Затонацька Т. Г., Новосьолова В. О.
МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ
НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ 265

Розділ 4
Економіко-теоретичні аспекти розвитку фінансово-кредитної системи

Кравчук І. С.
ОПЕРАЦІОНАЛІЗАЦІЯ НЕПРЯМИХ ІНСТРУМЕНТІВ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ НА РИНКУ ОБІГОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ 276

Базилевич В. Д., Приказюк Н. В., Тлуста Г. Ю.
ВЕКТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ 288

Тищенко В., Остапенко В.
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЕКТОРІВ
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ОСНОВІ КОРИГУВАННЯ
ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ 300

Шкодіна І., Єгорова Ю., Яцина В.
МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВОЛАТИЛЬНОСТІ
СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ 307

Музика-Стефанчук О. А., Губерська Н. Л., Ямненко Т. М.
ЩОДО РОЗУМІННЯ ПОВЕДІНКИ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН 315

Ковалко Н. М.
КРЕДИТНА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ДЕРЖАВИ: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ 321